

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Posudek oponenta na bakalářskou práci Lívie Jurčové „Muslimské bratrstvo v Egypte mezi násilím a umierneností“

Posuzovaná bakalářská práce se zabývá postojem egyptského režimu vůči Muslimskému bratrstvu za prezidentsví Husního Mubáraka (1981-2011) se zřetelem k legislativní definici označující jej za teroristické hnutí (zejména tzv. Anti-terrorism reform act z roku 1992). Podle mého názoru je práce příliš rozdrobena do dílčích kapitol. Samotné rozdělení práce je poněkud matoucí, neboť namísto běžného dělení na úvod, jednotlivé kapitoly a závěr, referuje bakalantka o úvodu jako o první kapitole, o závěru jako o šesté kapitole.

Pokud jde o úvod, rozhodně bych doporučil lépe se zamyslet nad formulací výzkumných otázek, jmenovitě „Vykazovalo MB znaky terorizmu počas svojho pôsobenia?“ (str. 11) a “Očekávám, že v mojej bakalárskej práci dojdem k záveru, že napriek násilnej minulosti Muslimských bratrov, ktorú neváham nazvať inak než teroristickou, nenachádzme u tohoto zoskupenia prvky terorizmu počas vlády prezidenta Mubáraka“ (str. 13). Zaprvé by bylo dobré zdůraznit, z jaké definice terorizmu bakalantka vychází, zvláště když pak v práci samotné se problematice různých definic dosti věnuje. Zadruhé by bylo dobré zdůraznit, a z práce to zřejmé není, že spor mezi stoupenci Hasana al-Banná a Sajjida Qutba (a dalšími takfíristy či qutbisty, jak jsou někdy označováni), neskončil Hujadbího prohlášením „Kazatelé, nikoliv soudci“, ale že extremistická (teroristická) část MB se v 70. letech přetvořila v další organizace, o nichž autorku v textu píše (např. al-Gamá'a al-islámíja, Isl. Džihád atd.) v souvislosti s nárůstem terorizmu za Mubárakovy éry. To by bylo dobré pro pochopení výkladu, kde se hovoří o oficiální cestě MB, které násilí odmítalo, a o teroristických organizacích, které mnohdy z qutbismu ideologicky vycházely, a potažmo i pro pochopení státní rétoriky, že MB se terorizmu (ve smyslu obecnější definice) nezřeklo.

Dále v úvodu postrádám kritické shrnutí použitých pramenů a literatury. Konstatování, že se Muslimskému bratrstvu věnují např. čeští autoři Bureš, Čejka a Daniel (str. 14) je nedostatečné. Bylo by vhodné představit aktuální stav bádání ve světovém kontextu. Bakalantka uvádí sice některé zahraniční práce, jejichž výčet působí spíše nahodile (al-Ghubáší, al-Anání, Brumberg, Chíha). Tento nedostatek v úvodu se promítá i do bibliografie, a platí to vlastně i naopak. Bibliografie není rozdělena na prameny a literaturu, nýbrž na „odbornou literaturu“ a „další zdroje“. Jednotlivé tituly pak nejsou řazeny abecedně, ale zcela chaoticky a nahodile. Rovněž ve výběru literatury nevidím systém. Proč je zde zařazena studie Heshama al-Awadiho „Mubarak and the islamists“, avšak

nikoliv již jeho další vysoce relevantní a dobře dostupná práce „A struggle for Legitimacy“¹ Postrádám i další relevantní tituly (Zollner 2009, Ranko 2015, Wickham 2013, Sharif 2020).²

Ale zpět ke struktuře. První kapitola (v autorčině systému druhá) se zabývá obecnějšími definicemi terorismu z politologické perspektivy a problémy s tím spojenými. Výklad podává dobrý přehled. Druhá kapitola (resp. třetí v autorčině systému) sleduje MB v letech 1928 až 1981, tedy od vzniku MB až do začátku Mubárovovy vlády. Zaměřuje se, mám-li parafrázovat bakalantku, na klíčové momenty, které pomohou pochopit charakter organizace vzhledem k terorismu. Vtěsnat takto široké období – chronologicky, geograficky a tematicky – do jedné kapitolky ovšem přináší řadu úskalí.

Čtvrtá kapitola (resp. třetí) je věnována definici terorismu v protiteroristickém zákoně č. 97 z roku 1992. Všimá si rozdílů mezi definicí OSN a té egyptské, politicky motivované. Tato část se opírá o studii Chiha (2013). Bakalantka na této kapitole ukazuje, jak příslušná egyptská definice slouží k diskreditaci MB coby nežádoucí a konkurující politické síly, nabývající na síle díky suplováním státu v oblasti charitativní činnosti.

Pátá kapitola (čtvrtá) se zaměřuje na základní milníky MB ve vztahu k terorismu ve sledovaném období let 1981-2011. Kapitola trpí jednak tím, že vychází z omezeného počtu literatury, jednak tím, že téma jako takové by si žádalo více prostoru. Zde by bylo zajímavé pojednat o tom, jak se i teroristické skupiny postupně přetvořily v politickou sílu. K pozornosti doporučuji např. studii Drevoneho (2015).³

Na závěr ještě několik poznámek k prepisům. Systém, pro nějž se bakalantka rozhodla, pokud je mi známo, se již delší dobu běžně nepoužívá, byť je legitimní jej použít. Nicméně je tak třeba činit systematicky a jednotně (namátkou jsem narazil na varianty Ġamāl/Džamál, Hassan/Hassan).

Navzdory výše uvedeným připomínkám konstatuji, že práce jako celek splňuje formální i obsahové požadavky kladené na bakalářskou práci na našem pracovišti. Hodnotím ji stupněm 3 (velmi dobře) a doporučuji ji k obhajobě.

V Teplicích dne 26. srpna 2021 vypracoval Pavel Ťupek, PhD

¹ Al-Awadi, Hesham. "A Struggle for Legitimacy: The Muslim Brotherhood and Mubarak, 1982–2009." *Contemporary Arab Affairs* 2, no. 2 (2009): 214-28.

² Zollner, B., *The Muslim brotherhood: Hasan al-Hudaybi and ideology* (Routledge studies in political Islam). (London ; New York: Routledge, 2009) Ranko, Annette, *The Muslim Brotherhood and its Quest for Hegemony in Egypt* (VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2015) Wickham, Carrie Rosefsky. *The Muslim Brotherhood: Evolution of an Islamist Movement* (Princeton University Press, 2013). Sharif, Abdu A *A Struggle for the soul of Egypt: The Muslim Brotherhood and the Egyptian State* (independently published, 2020)

³ Drevon, Jérôme. "The Emergence of Ex-Jihadi Political Parties in Post-Mubarak Egypt." *Middle East Journal* 69, no. 4 (2015): 511-26.